

Puțină istorie

Înainte de Reforma Agrară din 1922, pe parte din Masivul Retezat exista un **fond de vânătoare al Casei Majestății Sale Regele**, administrat de Direcția Vânătorilor Regale, aflat în proprietatea indiviză a Statului Român și a familiei grofului Kendeffy.

În 1923 cea mai mare parte a golului alpin se atribuie în mod definitiv, prin Reforma Agrară, în urma exproprierii, unor sate/comune, cu drept de folosire pentru pășunat, cu anumite restricții, stabilite la înființarea PNR în 1935. Administrator al acestor pășuni a fost numit Consilieratul Agricol al Județului Hunedoara, în baza instrucțiunilor primite de la Direcția Islazurilor Pendinte din Ministerul Agriculturii.

În 1927, printr-un Procesul verbal din 17 iulie, Consilieratul Agricol al Județului Hunedoara predă Muzeului Botanic Cluj cca 1500-1800 iugăre în zona Aradeș, Zănoğuța pentru includere în Parcul Național Retezat. Nu se cunoaște localizarea exactă a acestei suprafețe.

Din 1931 Casa Autonomă a Pădurilor Statului (CAPS) a preluat în administrare fondul forestier, până atunci proprietate indiviză a Statului Român și a familiei Kendeffy.

În anul 1935 se declară Parcul Național Retezat pe 100 km².

În 1947, prin Legea pentru apărarea patrimoniului forestier, pădurile sunt trecute în proprietate de stat, fapt confirmat prin naționalizarea din 1948.

În 1955 se constituie Rezervația Științifică Gemenele – Tău Negru, pe o suprafață de 1840 ha.

În 1955 Comisia Monumentelor Naturii împreună cu Direcția Agricolă Hunedoara stabilesc zonele de interdicție totală pentru pășunat.

Înainte de înființarea Parcului Național Retezat (1935), zona era rezervație de vânătoare pentru capre negre aparținând Casei Majestății Sale Regelui, fiind administrat de Direcția Vânătorilor Regale, "care și-a luat angajamentul celei mai mari ocrotiri."

Proprietarii au populat lacul Zănoaga și Râul Mare cu păstrăv încă înainte de înființarea Parcului. Practica populării unor lacuri alpine și a unor cursuri de apă cu păstrăv a fost continuată și de administratorii terenurilor de vânătoare după 1948, respectiv ocoloalele silvice. La începutul secolului XX exista tendința de a reduce efectivele de ovine, de cca 30.000 exemplare anual, care pășunau în zona alpină. **Pășunatul cu ovine era interzis în zona lacurilor, încercându-se astfel să se protejeze zonele preferate de capra neagră.**

Tot la începutul secolului se experimentează pentru prima oară pășunatul cu vite mari, începând cu pășunea Slăvei.

Pe suprafața declarată Parc Național pășunatul a fost permis doar "pentru vitele cornute și caii proprietarilor acelor teritorii, cu excluderea totală a oilor și excluzând orice introducere cu chirie a vitelor aparținând altor comune decât cele de la poalele Retezatului, împrorietărite în Retezat, ori altor persoane, decât proprietarilor actuali", așa cum se arată în Procesul verbal de constituire a Parcului.

În perioada 1986 – 1990 pășunile alpine sunt administrate de ocoloalele silvice. În această perioadă se elaborează amenajamentele silvo-pastorale, în baza cărora se reglementează pășunatul.

După 1990 pășunile sunt preluate din nou de consiliile locale, iar pe majoritatea pășunilor nu au mai fost respectate prevederile amenajamentelor silvo-pastorale. Pășunile se subînchiriau de către administratorii lor altora decât proprietarii de drept. Administratorii pășunilor nu aveau posibilitatea de a exercita un control eficient al activităților de pășunat, ceea ce a dus adesea la suprapășunat.

La începutul secolului pe Valea Lăpușnicului Mare s-au efectuat exploatări de masă lemnoasă, buștenii fiind evacuați prin plutărit.

Gospodărirea pădurilor aflate în afara zonei incluse în 1935 în Parcul Național, dar care după 1990 au fost incluse în suprafața Parcului, s-a făcut în conformitate cu normele silvice în vigoare în perioada respectivă.

Turismul s-a practicat în Masivul Retezat încă din anii 30, după cum o dovedește și harta elaborată de Touring-Clubul României în anul 1936, pe care este figurată Casa Pietrele, aflată în proprietatea Clubului și având rol de cabană turistică.

Fragment din monografia "Retezatul ieri și azi"
autor dr. ing. Stelian Radu